

Symposium over de Crisis, de werkloosheid en de rol van de kerken

Lezing Aant de Jong, directeur Stadsbank Oost-Nederland

Aant de Jong stelt zich voor

Aant de Jong is directeur van de Stadsbank Oost Nederland, een bank die zich onder meer bezighoudt met schuldhulpverlening. Deze bank is lid van de Vereniging voor Volkskredieten (NVVK). De bank gaat uit van de visie dat ieder mens in principe zelf verantwoordelijk is, ook voor zijn financiële reilen en zeilen, maar dat de samenleving een vangnet biedt, als dit op één of andere manier is mislukt.

Definitie

De Stadsbank is een vangnet voor mensen die de regie over hun financiële leven zijn kwijtgeraakt.

De lezing van vanavond is als volgt opgebouwd:

1. Schulden
2. Schulden regelen is niet interessant?!
3. Hoe werkt de Stadsbank
4. De Kerk en schulden.

1. Schulden

Het ontstaan van schulden

Het ontstaan van schulden is terug te voeren op drie hoofdoorzaken:

1. **het gat in de hand.** De Bijenkorf had laatst weer de Drie Dwaze Dagen. Dagen waarop er grote kortingen zijn op vele artikelen, bedoeld om de omzet een flinke boost te geven. Deze Dwaze Dagen zijn ontstaan in de vorige crisis van de jaren tachtig om als bedrijf de gekelderde omzetcijfers wat op te krikken. Deze dagen doen een appèl op de koopzucht van mensen, die ook wel eens negatief kan uitpakken.

We hebben in deze crisis te maken met een generatie die weinig of geen weet heeft van krapte. Natuurlijk gaat de één verstandiger om met geld dan de ander, maar het is een teken aan de wand dat drie op de vijf mensen geen overzicht van inkomsten en uitgaven bijhoudt. De generatie van 50+ heeft nog leren sparen. En de wat ouderen onder hen kennen nog de Brabantia-spaardoos, waar mensen kleingeld konden sparen voor een aantal op de doos vermelde doelen.

De generatie van 35 jaar en jonger is anders: ze wordt wel de Pepsi-generatie genoemd, naar de Pepsi-reclame: "Life to the max". Ofwel: "leef nu, betaal later." Bij het gat in de hand speelt vaak ook verslavingsproblematiek: gokken, drinken en drugsgebruik een rol.

2. **Economische crisis en ontslagen.**

Doordat bedrijven arbeiders ontslaan komt er minder geld bij de mensen. Zij hebben minder te besteden en daarom maken de fabrieken minder winst. Hierdoor worden de bedrijven weer genoodzaakt om meer arbeiders te ontslaan. Dit zorgt voor een negatieve spiraal in de economie, waar we op dit moment volop in terecht zijn gekomen.

3. **Ziekte, waardoor er betaalde zorg nodig is in gezinnen.**

Ziekte kan zorgen, dat mensen inkomen verliezen, maar ook kan de zorg die nodig is, vooral op de lange duur de financiële spanwijdte van gezinnen en individuen ver overstijgen.

Harde cijfers over schulden

Het aantal huishoudens met schulden bedraagt 44.100. Eén op de zeven aanwezigen in de Drufabriek heeft (gemiddeld gesproken) serieuze financiële problemen. De gemiddelde schuld is per economische eenheid: € 29.900. En het gemiddeld aantal schuldeisers is 15. Onder die schuldeisers bevinden zich vaak: het Centraal Justitieel Incassobureau (boetes), telefoonmaatschappijen, postorderbedrijven en nutsbedrijven. In de gemeente Oude IJsselstreek hebben dit jaar 52 huishoudens schuldhulpverlening aangevraagd. En nog eens 56 huishoudens hebben budgetbeheer aangevraagd. Op 1 januari maakten 271 huishoudens van budgetbeheer gebruik en dit aantal zal in deze gemeente stijgen tot 300 aan het einde van het jaar.

Wat zijn schulden?

Bij schulden kun je denken aan geld, maar ook aan morele schulden. Over morele schuld spreekt de kerk veelal. De **kerk** spreekt veelal van vergeving van schulden. Bisschop Van Luyn sprak op de vergadering van de Nederlandse Vereniging voor Volkskrediet (NVVK). In het Onze Vader komt de bede voor: “vergeef ons onze schulden, gelijk wij ook vergeven onze schuldenaren”. Er wordt hier een beroep gedaan op de barmhartigheid van schuldeisers. In het verleden kwamen de schuldeisers nog aan huis om bij een kopje thee de financiële zaken af te handelen. Hoe anders dan in het verleden is dat nu een administratief traject. Behalve als het gaat om de woningbouwvereniging of de bakker op de hoek kent de schuldeiser de schuldenaar vaak niet.

De scriba van de Protestantse Kerk Nederland, Arjen Plaisier zei tijdens een lezing, dat politiek en economie geen zingeving moeten willen bieden: De kerk kan daarentegen “bouwstenen leveren voor het oplossen van de crisis die zijn wortels heeft in de zingeving. Een crisis dwingt je op zoek te gaan naar je eigen bronnen. Dat heeft de kerk als geen ander geleerd in de crisis die ze nu al decennialang doormaakt. Nu de samenleving zelf een grote crisis doormaakt kan de kerk helpen om voor de problemen antwoorden te vinden.”

“Een gezonde economie draait om gemeenschappen, vindt Plaisier. „De kerk kan de samenleving als geen ander gemeenschapszin tonen. De huidige ontsporing in de economie ontstaat doordat de gemeenschapszin uit het oog wordt verloren. Dat uit zich in de manier waarop bijvoorbeeld met geld wordt omgegaan. De kerk heeft altijd moeite gehad met geld dat geld maakt, geld als doel. Niet voor niets wordt er in de Bijbel ook terughoudend gesproken over rente. De bijbelse terughoudendheid over geld als doel, in plaats van middel is in dit economische bestel uit het oog verloren.”

(“Sommige mensen betwijfelen of er überhaupt wel rente over leningen mag worden berekend, maar we zien meerdere malen in de Bijbel dat een eerlijk rentetarief verwacht mag worden wanneer er geld geleend wordt (Spreuken 28:8, Matteüs 25:27). In het oude Israël

werd het heffen van rente op één bepaald soort leningen in de Wet verboden – leningen aan de armen (Leviticus 25:35-38). Deze wet had vele sociale, financiële en geestelijke implicaties, maar twee hiervan zijn in het bijzonder de moeite waard om nader te bekijken. Ten eerste hielp de wet de armen op deze manier werkelijk door hun situatie niet verder te verslechteren. Het was al erg genoeg om armoedig te zijn geworden, en het zou vernederend kunnen zijn om anderen om hulp te vragen. Maar als een arm mens naast het terugbetalen van de lening ook nog eens verwoestende rente-betalingen zou moeten maken, dan zou deze verplichting eerder schadelijk dan behulpzaam zijn.” (citaat van <http://www.gotquestions.org/Nederlands/Christen-schuld.html>)

Hoe werkt schuldhelpverlening?

Waar de kerk spreekt over kwijtschelding van schulden, daar helpt de schuldhelpverlening mensen in een zwaar traject van drie jaar mensen van hun schulden af. In deze drie jaar leven mensen op het absolute minimum: het bijstandsniveau. Als iemand 18 uur per week werkt, mag hij 100 % van de bijstandsnorm houden. De rest wordt voor de aflossing van de schulden gebruikt. Als iemand minder dan 18 uur per week werkt, mag hij nog 95 % van de uitkering houden.

De bijstandsnormen zijn per 1 juli 2009:

- Alleenstaande: € 861,22
- Alleenstaande ouder: € 1.107,28
- Echtbaar/samenwonend: € 1.230,32

Dit betekent in de praktijk voor het maandelijkse budget:

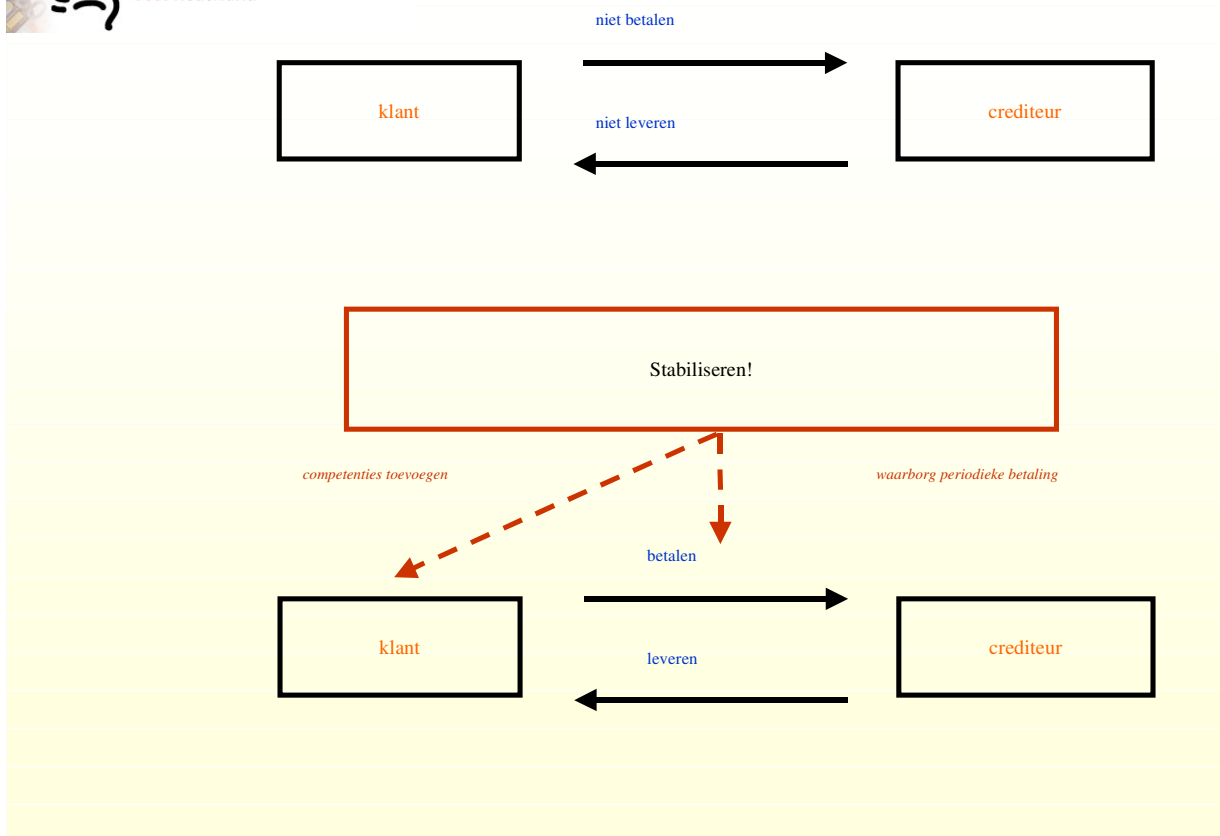
Alleenstaande met kinderen 5 & 7 jr.

Inkomsten (cijfers 1-1-2008)		Uitgaven (Budgetplan)	
WWB	€ 959	Huur	€ 208
Alleenstaande ouderkorting	€ 122	Energie	€ 150
Zorgtoeslag	€ 46	Water	€ 35
Kindertoeslag	€ 82	Zorgverzekering	€ 111
		Eigen risico	€ 13
		WA-, inboedel- & uitvaartverzekering	€ 30
		Kabel-TV	€ 16
		Reservering Telefoon	€ 40
		Reservering Onvoorzien	€ 57
		Afbetalen schulden	€ 50
Totaal	€1209	Totaal	€ 710
Leefgeld:	€ 499 (€ 115 p.w.)		
Kinderbijslag per kwartaal:	€ 462 (€ 35 p.w.)		

2. Is schulden regelen interessant voor de gemeentelijke overheid?

Veel mensen hebben schuld in de vorm van een hypotheek. Dit is in vele gevallen geen probleem, omdat daar genoeg inkomsten tegenover staan om de rente te betalen en op termijn te zorgen voor de aflossing. Schuld is dus geen probleem als er maandelijks maar genoeg binnenkomt.

De gemeentelijke overheid investeert veel in schuldsanering om haar doelstellingen waar te kunnen maken op het gebied van volksgezondheid, openbare orde, de sociale cohesie en maatschappelijke participatie. Als mensen aan de schulden bezwijken, komen deze doelstellingen in gevaar.

Door schuldsanering wordt de interactie tussen klant en crediteur gestabiliseerd, waar die door schulden uit balans was: de klant betaalde niet meer en de crediteur leverde niet meer. De stadsbank probeert een oplossing te vinden dat die interactie weer tot stand komt.

3. Wat is de stadsbank en hoe werkt deze?

De Stadsbank Oost Nederland opereert

-volgens een gemeenschappelijke regeling van 22 gemeenten

-als verlengd lokaal bestuur. Het is een openbaar lichaam.

-als lid van de NVVK (Nederlandse Vereniging voor Volkskrediet)

-met 145 medewerkers

-in een werkgebied met zo'n 900.000 inwoners (circa 390.000 huishoudens), dat de regio's Achterhoek en Twente omvat.

-vanuit vier vestigingen: Almelo, Hengelo, Enschede en Ulft

De stadsbank heeft een aantal specifieke taken:

Diensten van de Stadsbank

4. Kerk en schulden

Alleen in gemeenschappen bestaan schulden. Het is aan de gemeenschap te bepalen, hoedaarmee om te gaan. Als er sprake is van broodnood is hulpverlening door kerken etc. prima! Voor structurele hulp is echter veel meer nodig en zijn instellingen als de stadsbank ontontbeerlijk.